

Дата першого надходження статті: 03 вересня 2025 р.

Дата прийняття до друку статті після рецензування: 11 листопада 2025 р.

DOI: [https://doi.org/10.31891/2308-4081/2025-15\(2\)-15](https://doi.org/10.31891/2308-4081/2025-15(2)-15)

Аспірант, **ЮРІЙ ГУБІН**
Хмельницький національний університет, Україна
E-mail: Yura.gubin13@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-0003-8976>

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ У СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

АНОТАЦІЯ

Обґрунтовано важливість самостійної роботи студентів спеціальності «Міжнародні відносини» у процесі їх професійної підготовки у ЗВО Великої Британії. З'ясовано, що лише близько 20 % навчального навантаження студентів становлять аудиторні заняття, решта 80 % – самостійна робота, яка спрямована на поглиблення загальних та професійних знань, а також розвиток організаційних навичок (раціонального використання часу та планування); навичок аналітичного читання та рефлексійних навичок.

Проаналізовано особливості самостійної роботи студентів-міжнародників у провідних університетах Великої Британії, зокрема Королівському коледжі Лондона, Ланкастерському університеті, Манчестерському університеті, університеті Бірмінггема, Кента, Лондона, Редінга, Суссексу. Визначено, що основними формами самостійної роботи є: опрацювання літературних джерел; підготовка презентацій; підготовка до іспитів; курсові проекти; виконання аналітичних письмових завдань (аргументовані есе, метод case study тощо); дослідницькі проекти; критичні огляди; дипломна робота. Університети Великої Британії пропонують окремі модулі для самостійної роботи студентів під супервізією викладачів для написання дипломної роботи, а також для формування навичок роботи з програмним забезпеченням SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) для статистичного аналізу, управління даними та їх візуалізації, розвитку аналітичних навичок та методів кількісного аналізу.

Окреслено два основних вектори самостійної роботи студентів-міжнародників: самостійне дослідження у рамках офіційно затвердженої університетської теми; самостійна робота в рамках самоосвіти. З'ясовано, що британські університети пропонують різні ресурси для самостійної роботи студентів, такі як відкриті навчальні онлайн-курси, онлайн-платформи MIT's OpenCourseWare, OpenLearn, репозитарії тощо. Самостійна робота студентів ОП «Міжнародні відносини» часто носить міждисциплінарний характер і передбачає дослідження з суміжних галузей (антропології, економіки, соціології та політології).

Проаналізовано методи навчання студентів-міжнародників, які базуються переважно на самостійній роботі: перевернутий клас; «мисленнєві експерименти»; цифровий сторітеллінг; креативні проекти (створення політичної радіопрограми або подкасту); моделювання кризових ситуацій. На особливу увагу заслуговує самостійна робота студентів-міжнародників у формі виконання індивідуального

дослідницького проєкту в рамках інноваційного модуля, який передбачає застосування сучасної теорії до реальних проблем міжнародної політики з використанням інноваційних методів навчання.

Ключові слова: самостійна робота, студенти-міжнародники, міжнародні відносини, університети Великої Британії, дослідження, моделювання кризових ситуацій, дипломна робота, інноваційний модуль.

THE ROLE OF INDEPENDENT STUDY IN THE PROFESSIONAL TRAINING OF INTERNATIONAL RELATIONS STUDENTS IN GREAT BRITAIN

ABSTRACT

The role of IR students' independent study during their professional training at higher education institutions in the UK is substantiated. It is found that only about 20% of the training course for IR students takes place in the classroom, the remaining 80% of the studying is independent. Students develop general and professional knowledge by studying literary sources, preparing for classes, organizing notes, and completing individual or group tasks. Effective time management and planning are important for the quality of independent study. The key skills of IR students in carrying out independent study are organizational skills (setting priorities and time management); reading and note-taking skills; and reflective skills.

The main types of IR students' independent study at leading universities in the UK (London University, Birmingham University, Leicester University, Manchester University and others) are analyzed. Among the most widely spread forms of independent study are: preparing presentations; preparing for exams; course projects; study of scientific literature; completion of analytical writing tasks (argumentative essays on current topics, case study method); research papers; critical reviews; thesis as the largest independent study.

Two main vectors of IR students' independent study are: independent research within the framework of an officially approved university topic; independent study within self-education. It is found that for independent study, universities offer such resources as open educational courses, online platforms such as MIT's OpenCourseWare, OpenLearn, repositories, etc. IR students' independent study is often interdisciplinary and involves research in related fields (anthropology, economics, sociology and political science).

The methods of IR students' independent study, such as flipped classroom, "thought experiments", digital storytelling, creative projects, modeling of crisis situations, are analyzed. Special attention is paid to such type of independent study for IR students as the implementation of an individual research project within the framework of an innovative module, which involves the application of modern theory to real problems using innovative teaching methods.

Keywords: independent study, IR students, universities in the UK, research, forms of independent study, thesis, organizational skills, time management skills, simulation projects, innovative module.

ВСТУП

Сучасні тенденції розвитку вищої освіти зумовлюють підвищення вимог до здобувачів, зокрема їхньої здатності до самостійної навчальної діяльності, прояву ініціативності та відповідальності за власну освітню траєкторію без постійного наставництва викладачів й репродуктивного засвоєння знань. Від здобувачів вищої

освіти вимагається осмислення та розуміння суті предмету, усвідомлення складності професійних завдань та діапазону їх можливих рішень. Для досягнення цього студенти повинні самостійно будувати свою освітню траєкторію і брати відповідальність за її реалізацію. Стаціонарна форма навчання в університеті на сьогодні є фактично «самокерованим» або «автономним» навчанням, оскільки лише така форма навчання може гарантувати успішну професійну реалізацію. Особливо це є актуальним для студентів спеціальності «Міжнародні відносини», оскільки від них як від фахівців вимагається приймати виважені рішення, здійснювати критичну, дослідницьку та міжкультурну діяльність, аналізувати події та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, прогнозувати можливі наслідки прийнятих рішень (Cazan & Schiorea, 2014). У процесі дослідження з'ясовано, що позитивний досвід реалізації самостійної роботи студентів-міжнародників демонструють вищі заклади освіти Великої Британії, випускники яких успішно будують кар'єру у галузі міжнародних відносин і показують гарні результати діяльності як політики та дипломати.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Мета статті – охарактеризувати організаційні засади самостійної роботи студентів-міжнародників, особливості її форми її реалізації у провідних університетах Великої Британії.

ТЕОРЕТИЧНА ОСНОВА І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Організації самостійної роботи студентів у вищих закладах освіти Великої Британії присвячені праці таких зарубіжних учених, як А. Джоші (A. Joshi) (2021), М. Енджі (M. Ng) (2020), А. Казан (A. Cazan) (2014), С. Лойєнс (S. Loyens) (2008), Дж. Магда (J. Magda) (2008), Р. Мартікорена-Санчес (R. Marticorena-Sanches) (2020), Л. Нілсен (L. Nilson) (2013), П. Пінтріч (P. Pintrich) (2004), С. Шарма (S. Sharma) (2021). Особливостям організації навчальної діяльності студентів-міжнародників присвячені праці П. Бореллі (P. Borelli) (2021), Л. Вовчук (L. Vovchuk) (2021), Глезієр (R. Glazier) (2015), Мачадо (R. Machado) (2021), П. Рінальді (P. Rinaldi) (2021), І. Хабро (I. Habro) (2021), М. Хавран (M. Havran) (2022) та інших. Окремим формам та методам самостійної роботи студентів на ОП «Міжнародні відносини» в британських університетах присвятили свої праці Дж. Еплі (J. Epley) (2016), Ч. Нвайгве (Ch. Nwaigwe) (2021), О. Рубін (O. Rubin) (2015), Л. Хорн (L. Horn) (2015) та інші.

У межах дослідження були проаналізовані освітні програми та навчальні плани спеціальності «Міжнародні відносини», а також методичні матеріали для підготовки студентів-міжнародників та організації їх самостійної роботи у низці університетів Великої Британії, зокрема Королівському коледжі Лондона, Ланкастерському університеті, Манчестерському університеті, університеті Бірмінгем, Кента, Лондона, Редінга, Суссексу.

У процесі дослідження використано такі методи дослідження як аналіз та узагальнення наукових праць з проблеми дослідження, контент-аналіз навчальних планів та освітніх програм, систематизація та узагальнення досвіду.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Міжнародні відносини – це галузь, яка постійно змінюється (світова політика, дипломатія, міжнародна економіка), тому вона вимагає від фахівців постійного оновлення знань, роботи з новинами, аналітичними звітами, міжнародними документами, самостійного відстеження геополітичних подій. Без постійної самостійної роботи діяльність таких фахівців швидко втрачає свою професійну актуальність. Під час аудиторних занять у ЗВО студенти отримують базу для

подальшої професійної діяльності, але її продуктивність і ефективність залежить від самостійного здобуття знань. Саме тому лише близько 20 % навчального навантаження фахівців міжнародних відносин становлять аудиторні години, тобто час, відведений на лекції, семінари або консультації, решта 80 % навчального навантаження становить самостійна робота, спрямована на розвиток загальних та професійних знань шляхом опрацювання літературних джерел, підготовки до занять, упорядкування нотаток, виконання індивідуальних або групових завдань тощо (Nilson, 2013). Для якісного виконання самостійної роботи важливими є раціональне використання часу та планування. Для студента це означає навчитися ставити власні цілі; визначати необхідні ресурси; брати на себе відповідальність за своєчасне виконання усіх завдань відповідно до критеріїв оцінювання; ефективно використовувати свій час та відслідковувати прогрес (Fotiadou et al, 2017). Ключовими навичками студентів, необхідними для ефективного здійснення самостійної роботи є: організаційні навички (визначення пріоритетів та раціональність використання часу); навички аналітичного читання та конспектування; рефлексійні навички.

Звісно, той факт, що обсяг самостійної роботи становить приблизно 70–80 % навчального навантаження може спочатку бентежити студентів, оскільки вони побоюються зробити щось не так, наприклад, неправильно зрозуміти інструкції з виконання завдань, пропустити щось важливе при самостійному опрацюванні літератури; дезорієнтуватися у великому обсязі інформації; бути перенавантаженими новою інформацією та завданнями (Saiz-Manzanares & Marticorena-Sanchez, 2020). Для того, щоб не розгубитися, студенти-міжнародники мають виховувати у собі ініціативність, тобто: задавати уточнювальні питання щодо інструкцій або критеріїв оцінювання завдань; приділяти достатньо часу для читання, пошуку інформації та її осмислення; розробити власну систему впорядкування інформації та раціонального використання часу; встановлювати щоденні цілі та кінцеві терміни виконання завдання; здійснювати самоконтроль; коригувати свої підходи до організації самостійної роботи (Loyens et al, 2008).

Аналіз самостійної роботи студентів-міжнародників у провідних університетах Великої Британії дає змогу визначити основні її форми:

- опрацювання літературних джерел для підготовки до семінарів та практичних занять; підготовка презентацій; курсові проекти; академічне письмо;
- виконання аналітичних письмових завдань: аргументовані есе на актуальні теми, на кшталт «Роль НАТО в забезпеченні безпеки Європи», «Причини конфліктів на Близькому Сході» тощо; аналітичні нотатки (симуляція роботи аналітиків та дипломатів – написання меморандумів для урядів країн з пропозицією реальних рішень, аргументацією даних та критичним дослідженням); метод case study для аналізу міжнародних конфліктів, глобальної кризи, дипломатичних провалів або успіхів; дослідницькі роботи; критичні огляди. Такі завдання, як правило, становлять не менше 60 % підсумкової оцінки за модуль (Glazier, 2015);
- дипломна робота – найбільше самостійне дослідження, яке передбачає написання роботи обсягом 8000–10000 слів. Університети Великої Британії пропонують окремі модулі для студентів під супервізією викладачів для написання дипломної роботи (наприклад, «Методи дослідження з міжнародних відносин», «Якісні та кількісні методи дослідження», «Політичний аналіз та методологія»), які готують

студентів до збору даних, академічного письма, стандартів цитування та посилань, етики дослідження (King's college London, 2023);

– формування навичок роботи з програмним забезпеченням SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) для статистичного аналізу, управління даними та їх візуалізації, розвитку аналітичних навичок та методів кількісного аналізу. Це є важливим, оскільки студенти працюють з реальними політичними базами даних, кодують дані, описують статистику, здійснюють кореляційний та регресійний аналіз, інтерпретують політичні дані (Nwaigwe, 2021; Ng, 2020).

Загальне навчальне навантаження для студента денної форми навчання в британських університетах в цілому вважається еквівалентним повній зайнятості (приблизно 40 годин на тиждень). Цей час розподіляється між аудиторними годинами (зазвичай це від 8 до 12 годин на тиждень, включаючи лекції, семінари, практичні заняття) та самостійною роботою (зазвичай близько 20–30 годин на тиждень). В університетах Великої Британії один кредит дорівнює 10 годинам навчання, які включають аудиторні години та самостійну роботу. При цьому, кількість годин на самостійну роботу збільшується з кожним роком навчання.

Останній рік передбачає найбільший обсяг самостійної роботи у зв'язку з написанням дипломної роботи, при цьому навантаження аудиторної і самостійної роботи збалансовується вибірковими модулями (Vovchuk et al., 2021).

Наведемо кілька прикладів співвідношення навчального навантаження на спеціальності «Міжнародні відносини» в провідних університетах Великої Британії:

- Вестмінстерський університет (Westminster University) – для бакалаврів з міжнародних відносин передбачає ~26–28 % навчального часу на заняття (лекції/семінари), а ~72–76 % – на самостійну роботу.

- Королівський коледж Лондона (King's College London) – бакалаврська програма з міжнародних відносин передбачає ~15 % часу на аудиторні заняття та ~85% на самостійну роботу під керівництвом викладачів.

- Ноттінгемський університет Трента (Nottingham Trent University): аудиторне навчання становить близько 10–12 годин на тиждень, що відповідає приблизно 30 % від повного навчального навантаження; решта ~70 % – це самостійна робота.

- Вінчестерський університет (Winchester University) – для спеціальності «Політика та міжнародні відносини» у 1-му році навчання передбачено 204 години аудиторної роботи та 996 годин самостійної роботи. У 3-му році передбачено ~168 годин аудиторних занять проти ~1032 годин самостійної роботи.

Таким чином, студенти витрачають приблизно в два–три рази більше часу на самостійну роботу, ніж на аудиторні заняття, або навіть більше, залежно від закладу.

Простежимо більш детально цю тенденцію на прикладі університету Бірмінгему (Birmingham University). Протягом трьох років програми підготовки бакалаврів міжнародних відносин години на самостійну роботу зростають, а на аудиторну зменшуються.

У таблиці 1 подано приклади співвідношення аудиторної та самостійної роботи у навчальному плані бакалаврів міжнародних відносин (перелік дисциплін не повний, взято лише кілька дисциплін з кожного курсу для відслідковування тенденції).

Таблиця 1

Модуль	Аудиторна робота	Самостійна робота
Перший рік		
Дебати у світовій політиці I	15	100
Шляхи досліджень у галузі міжнародних відносин I	16	84
Глобальна історія	30	70
Другий рік		
Глобальне управління	61	139
Теорія міжнародних відносин	30	170
<i>Вибіркові дисципліни:</i>		
Британська політика	40	160
Цифрова демократія	30	170
Міжнародна політика Східної Азії	30	170
Третій рік		
Дипломна робота	30	370
<i>Вибіркові дисципліни:</i>		
Виклики ліберальній демократії в Європі	30	170
Сучасна міжнародна політична економіка	40	160
Корупція та клієнтизм: глобальна перспектива	30	170

Джерело: University of Birmingham (2025). *International relations BA*.
<https://www.birmingham.ac.uk/study/undergraduate/subjects/politics-international-relations-and-development/courses/international-relations-ba>

Важливо зауважити, що самостійна робота студентів-міжнародників не є самостійною в буквальному значенні цього слова. Вона, як правило, є керованою наставниками та педагогами. Загалом, самостійна робота на ОП «Міжнародні відносини» у британських університетах має два основних вектори:

1. Самостійне дослідження конкретної теми у рамках офіційно затвердженої університетської теми (зазвичай пропонується успішним обдарованим студентам, які вже раніше здійснювали дослідження з теми, наприклад у вигляді курсового проєкту). В рамках такого дослідження відбувається поглиблене вивчення теми, яка не подається в стандартних модулях. Для виконання такого самостійного дослідження студент має знайти наукового керівника. Ними разом обирається тема, складається план дослідження, яке є офіційно затвердженим як самостійний дослідницький проєкт і на нього відводяться окремі кредити (від 15 до 30) (Pintrich, 2004). Результатом такої самостійної роботи студента може бути написання дипломної роботи або продовження її як післядипломного наукового дослідження (наприклад для отримання ступеня доктора філософії). Так, в межах ОП «Міжнародні відносини» Лондонської школи економіки і політичної науки (London School of Economics and Political Science) на таке дослідження відводиться 30 кредитів, і передбачається практична робота студента за кордоном, аналіз міжнародних баз даних та дослідження політики глобальних інституцій ООН, НАТО, МВФ тощо. В Королівському коледжі Лондона на такі проєкти відводять від 15 до 30 кредитів для дослідження воєнних і конфліктних зон, європейської міжнародної політики, політики Середнього Сходу,

України, НАТО тощо (King's College London, 2023). В університеті Манчестеру така робота передбачає 30 кредитів, і студенти проводять аналіз баз даних щодо конфліктів, компаративний аналіз політики різних країн, міжнародні огляди тощо. В університеті Бірмінгему теж дається 30 кредитів на дослідження з міжнародної безпеки, тероризму, вивчення пост-конфліктної політики, міжнародного управління (University of Birmingham, 2025).

2. Самостійна робота в рамках самоосвіти. Вона передбачає опрацювання наукової літератури, підготовку до написання дипломної роботи, формування професійних навичок для кар'єри в дипломатії або роботи в міжнародних неурядових організаціях, або післядипломне наукове дослідження. Для цього університети пропонують такі ресурси, як відкриті навчальні онлайн-курси, репозитарії, онлайн-платформи, на кшталт MIT's OpenCourseWare, OpenLearn (які надають доступ до відео лекцій, літературних джерел, матеріалів курсів, тестів на самооцінювання, а також подають спрощене або альтернативні пояснення складних теорій та концептів, порівняння різних наукових шкіл) (Sharma & Joshi, 2021). Така самостійна робота часто носить міждисциплінарний характер і передбачає дослідження з суміжних галузей (антропології, економіки, соціології та політології).

Розглянемо на прикладі конкретних університетів організацію самостійної роботи студентів-міжнародників. Так, при університеті Бірмінгема діє Центр академічних навичок (Academic Skills Center), основна мета якого – допомагати студентам з самостійною роботою завдяки широкому спектру високоякісної підтримки (наприклад щодо використання ШІ в навчанні, ресурсів LinkedIn Learning), організації семінарів щодо раціонального ведення нотаток, опрацювання літературних джерел, академічного письма та навичок презентації. Завдяки роботі у Центрі студенти вчаться структурувати академічні есе, вибудовувати аргументи, здійснювати огляд літератури, уникати плагіату, покращувати академічний стиль (University of Birmingham, 2025).

В університеті Редінга (Reading University) для студентів ОП «Міжнародні відносини» самостійна робота може навіть передбачати стажування за кордоном протягом року з метою проведення спеціалізованих досліджень, розвитку практичних навичок ведення переговорів або створення медіапродукції (University of Reading, n.d.).

Окремим видом самостійної роботи студентів-міжнародників є виконання індивідуального дослідницького проєкту, який є складовою інноваційного модуля. Останній передбачає застосування сучасної теорії до реальних проблем з використанням інноваційних методів навчання, таких як гейміфікація або перевернуте навчання, або дослідження актуальних тем, таких як вплив технологій на дипломатію чи роль емоцій у політиці. Інші інноваційні підходи включають використання цифрових інструментів та штучного інтелекту, «не західну» теорію міжнародних відносин, якісні дослідження або навіть симуляційні сценарії, такі як вторгнення позаземних істот, для стимулювання критичного мислення. Такі модулі відрізняються від традиційних, оскільки орієнтовані виключно на студента, передбачають симуляції та випадки з реального життя, є проблемними, проєктно-орієнтованими та базуються на цифрових технологіях. В межах такого модуля студенти не лише відвідують лекції, а самі обирають тему з глобальної політики, аналізують міжнародні дані, вивчають літературу, готують аналітичні звіти та розробляють політичні рішення (University of Reading, 2024).

Розглянемо як реалізуються такі модулі в рамках конкретних освітніх компонентів на прикладі Манчестерського університету:

- ОК «Сучасна теорія міжнародних відносин»: дослідницький проєкт на тему «Сучасні теоретичні підходи (постколоніальний, феміністичний, марксистський) та їх застосування до актуальних питань міжнародної політики».

- ОК «Світові міжнародні відносини»: «Виклики домінуванню Заходу на міжнародній арені та трактування понять «суверенітет» та «держава» в різних частинах світу».

- ОК «Технології та політика»: «Аналіз політичних наслідків технологічних змін, їх вплив на соціальну рівність, демократію та сфери, що виходять за межі традиційної політики».

- ОК «Емоції та дипломатія»: «Роль емоційної динаміки в дипломатичній практиці для глибшого розуміння політичної взаємодії» (Manchester University, n.d.).

На особливу увагу заслуговують інноваційні методи навчання студентів-міжнародників у провідних британських університетах, які базуються переважно на самостійній роботі:

- перевернутий клас: студенти вивчають основний матеріал перед лекцією (наприклад, переглядаючи відео лекцію або працюючи з літературними джерелами) та використовують час лекції для інтерактивних заходів, обговорень та вирішення проблем;

- «мисленнєві експерименти» (thought experiments): метод інтелектуальної роботи для розвитку аналітичного мислення у процесі моделювання уявної ситуації, яка дає можливість перевірити певні теоретичні припущення. Для цього можуть використовуватися гіпотетичні сценарії, наприклад, футуристична антиутопія, щоб заохотити студентів до творчого вирішення проблем;

- цифровий сторітеллінг: використання цифрових інструментів для створення мультимедійних проєктів, які передають розуміння студентами концепцій міжнародних відносин;

- креативні проєкти: наприклад, створення політичної радіопрограми або подкасту в рамках теми модуля;

- моделювання кризових ситуацій: участь у моделюванні переговорів та вирішення конфліктів, як, наприклад, у модулях, присвячених Близькому Сходу (Navran & Krokmalna, 2022).

Останні є особливо ефективним інструментом самостійної роботи студентів міжнародних відносин у Великій Британії, що дозволяє їм застосовувати теорію на практиці, беручи участь у рольових іграх та реалістичних сценаріях, таких як вирішення гуманітарної кризи або реагування на військовий конфлікт. Ці моделювання використовуються британськими університетами для розвитку критичного мислення студентів, навичок ведення переговорів та командної роботи, а також для поглиблення розуміння складних теорій міжнародних відносин через практичний досвід (Horn et al., 2015).

Так, у Королівському коледжі Лондона моделювання кризових ситуацій реалізується шляхом:

- рольових ігор: студенти беруть на себе ролі національних лідерів, дипломатів або чиновників з різних установ, таких як Європейська служба зовнішніх справ (European External Affairs Service);

- навчання на основі сценаріїв: студенти повинні реагувати на ескалацію, кризу (вигадану), розробляючи та реалізуючи національні стратегії;

– складання меморандумів і резолюцій, участь у переговорах та вирішення конфліктів;

– інтеграції теорії у практику: симуляції дозволяють студентам перевірити теорії міжнародних відносин на реальних ситуаціях, що сприяє кращому розумінню складнощів практичної реалізації теоретичних концепцій (King's College London, 2023).

Симуляції розвивають навички командної роботи, комунікації та вирішення проблем; сприяють більш активній громадянській залученості та політичному інтересу поза межами аудиторії; забезпечують студентам безпечний простір для прийняття важливих рішень і розуміння наслідків цих рішень без реальних наслідків (Epley, 2016).

Цікаві форми самостійної роботи студентів-міжнародників можна спостерігати у Лондонському університеті, зокрема проєкт Капстоун. Він подібний до курсової роботи, але є більш практико-орієнтованим проєктом з академічним підґрунтям. Він може передбачати детальний аналіз певної політики, дослідницьку роботу або групову діяльність на основі симуляції. Його суть полягає у тому, що обирається реальна проблема міжнародної політики, яка вимагає оригінального дослідження та вирішення (аналіз причин міжнародного конфлікту, вплив зовнішньої політики на економіку та соціальне життя, кібербезпека, гендерна рівність у політиці тощо). Проєкт дозволяє студентам продемонструвати знання та навички, отримані протягом навчання, поєднуючи теорію та практику й часто передбачаючи збір первинних або вторинних даних. Є два основних формати проєкту: субстантивна дослідницька робота, тобто поглиблене авторське дослідження, яке засноване на первинних та вторинних джерелах і виконане в рамках академічного письма (University of London, n.d.); практичний/прикладний проєкт: командний проєкт, у якому студенти працюють з викладачем-наставником для вирішення складної, політично орієнтованої проблеми для замовника – часто некомерційної організації. Цей формат зосереджений на практичному застосуванні знань, командній роботі та відносинах з клієнтами.

Останні проєкти Капстоуна в Лондонському університеті (за 2022-2025 роки) стосувалися таких тем: «Вплив зовнішньої політики на регіональний конфлікт»; «Кібербезпека та гібридна війна»; «Гендер, раса та безпека»; «Розвиток та управління: взаємозв'язок між конфліктом, розвитком та державотворенням»; «Оцінка впливу пандемії COVID-19 на туризм та економічну стабільність країни»; «Права людини та соціальні питання: правосуддя та права людини в конкретних контекстах»; «Економічний та соціальний вплив локдаунів на вразливі групи населення»; «Боротьба жінок у певних професіях» тощо (Borelli et al, 2021).

Такий проєкт виконується під керівництвом наукового керівника на основі розробленого плану, який обов'язково передбачає вступ, огляд передумов та теоретичної основи дослідження, гіпотезу, методологію дослідження, збір та аналіз даних, результати та висновки.

Також у Лондонському університеті є можливість для студентів самостійно працювати над конкретною нішевою темою, яка не охоплюється стандартними модулями освітньої програми. Для таких студентів може бути розроблено індивідуальний курс навчання.

Цікавим фактом є те, що університетом Кента був розроблений посібник Skills for Academic Success Team, який окреслює можливості та особливості організації самостійної роботи студентів і складається з 4 основних розділів: покрокова інструкція щодо планування та організації самостійної роботи; розвиток

академічних навичок; методологія проведення дослідження; самооцінювання та рефлексія. Окрім того, університетом пропонуються модулі з методології та розвитку дослідницьких навичок та підготовки до самостійного дослідження – курси, які готують студентів до проведення власних досліджень, використання якісних та кількісних методів їх здійснення, планування курсового проєкту/дипломної роботи (University of Kent, n.d.).

Ланкастерський університет в межах самостійної роботи студентів організовує емпіричні (наприклад, інтерв'ю, аналіз даних) або кабінетні дослідження (використання вторинних джерел і літератури) залежно від вимог модуля та обраної студентом теми.

В університеті Суссексу під самостійною роботою студентів розуміється написання курсових робіт та письмових завдань (есе, звітів, програмних документів або інших робіт, що призначаються протягом року, є виключно самостійними й вимагають критичного мислення). Як і в решті британських університетів, велика увага приділяється написанню дипломної роботи, і передбачається обов'язковий модуль з підготовки студентів до цього (модуль розрахований на 300 годин і включає семінари з методики (шість 2-годинних занять), консультації з науковим керівником (три 30-хвилинні зустрічі) і близько 288 годин самостійної роботи) (University of Sussex, 2025).

У Манчестерському університеті перед написанням дипломної роботи студенти вивчають основні методи дослідження (кількісні та якісні) та теоретичні дисципліни (наприклад, «Навички дослідження», «Теорія міжнародних відносин», «Критичні підходи до дослідження») (Manchester University, n.d.). Цікавим є той факт, що, наприклад, у цьому університеті та університеті Лестера (Leicester University) дозволяються альтернативні «проєкти» замість офіційної дипломної роботи, виконання яких передбачає більшу кількість вибіркового модулів (приблизно на 30 кредитів) + власне дослідницький проєкт/курсова робота або стажування (Lancaster University, 2025). Часто студенти обирають таку траєкторію закінчення навчання, оскільки вона є більш гнучкою, не вимагає виконання складної академічної роботи (дипломної). Часто її обирають студенти, які не мають намір продовжувати наукову роботу після закінчення бакалаврату, а мають на меті обрати більш практико-орієнтований підхід, тобто будувати політичну кар'єру в дипломатії, неурядових організаціях тощо.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК

Таким чином, на спеціальності «Міжнародні відносини» в університетах Великої Британії освітніми програмами передбачено, що більша частина навчального навантаження (приблизно 70–80 %) відводиться на самостійну роботу, яка має на меті не лише отримання студентами професійних знань, а й розвиток їх дослідницьких та аналітичних навичок. Оцінювання такої роботи варіюється залежно від модуля, але часто включає презентації, групові проєкти та письмові роботи.

Самостійна робота студентів-міжнародників в університетах Великої Британії покликана розвивати їх критичне мислення шляхом опрацювання літературних джерел, виконання аналітичних письмових завдань, дослідницьких проєктів тощо. При цьому студенти мають можливість обрати індивідуальну освітню траєкторію з урахуванням власних інтересів, наприклад, самостійно обирати для дослідження актуальні теми глобальної політики. Велика увага при цьому приділяється якості виконання досліджень відповідно до стандартів академічного письма (правильність посилань та цитувань, структурована аргументація, розуміння методології). Університети

готують здобувачів до реальних академічних та практичних досліджень, які випускники факультетів міжнародних відносин успішно проводять в аналітичних центрах, дипломатичних службах, неурядових організаціях тощо.

Перспективами подальших розвідок вважаємо вивчення можливостей запозичення передового досвіду Великої Британії з організації самостійної роботи студентів-міжнародників в освітній простір України, зокрема таких інноваційних форм самостійної роботи, як проєкт Капстоун, моделювання кризових ситуацій, симуляції, впровадження інноваційного модуля.

ЛІТЕРАТУРА

1. Borelli, P. C., Rinaldi, P. N., Machado, R. S., & Pinotti, T. de M. (2021). Teaching and learning international relations professional skills through simulations. In J. Lüder (Ed.), *Signature Pedagogies in International Relations*. E-International Relations.
2. Cazan, A.-M., & Schiopca, B. A. (2014). Self-directed learning, personality traits and academic achievement. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 127, 640–644.
3. Epley J. (2016). Learning by doing: Using an online simulation game in an international relations course. *Journal of Interactive Learning Research*, 27(3), 201–218.
4. Fotiadou, A., Angelaki, C., & Mavroidis, I. (2017). Learner autonomy and self-regulated learning in open and distance education. *European Journal of Open, Distance and E-Learning*, 20(2), 95–110.
5. Glazier R. (2015). Teaching international relations. In: Ishiyama J, Miller WJ, Simon E. (Eds.), *Handbook on teaching and learning in political science and international relations* (pp. 265–276). Cheltenham: Edward Elgar.
6. Havran, M., & Krokmalna, Z. (2022). Improving international relations specialists training system in the context of European integration (experience of Poland). *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова*, Серія 5: Педагогічні науки, (Спец. issue 1), 11–16.
7. Horn, L., Rubin, O., & Schouenborg, L. (2015). Undead pedagogy: How a zombie simulation Can contribute to teaching international relations. *International Studies Perspectives*, 17(2), 187–201.
8. King's College London. (2023). *International Relations: Teaching and Modules*. <https://www.kcl.ac.uk/study/undergraduate/courses/international-relations-ba/teaching>
9. Lancaster University. (2025). *International Relations BA Hons*. <https://www.lancaster.ac.uk/study/undergraduate/courses/international-relations-ba-hons-6t99/2026/#structure>
10. Loyens, S. M. M., Magda, J., & Rikers, R. M. (2008). Self-directed learning in problem-based learning and its relationships with self-regulated learning. *Educational Psychology Review*, 20(4), 411–427.
11. Manchester university. (n.d.) *BSocSc Politics and International Relations*. <https://www.manchester.ac.uk/study/undergraduate/courses/2026/00675/bsocsc-politics-and-international-relations/>
12. Ng, M. (2020). Preparing students for self-directed learning: A conceptual model. *Active Learning in Higher Education*, 21(4), 311–324.
13. Nwaigwe, Ch. (2021). *Application of the statistical package for the social sciences (SPSS)*. https://www.researchgate.net/publication/350312102_Application_of_the_statistical_package_for_the_social_sciences_SPSS

14. Nilson, L. B. (2013). Creating self-regulated learners: Strategies to strengthen students' self-awareness and learning skills. Stylus.
15. Pintrich, P. R. (2004). A conceptual framework for assessing motivation and self-regulated learning in college students. *Educational Psychology Review*, 16(4), 385–407.
16. Sáiz-Manzanares, M. C., & Marticorena-Sánchez, R. (2020). Self-directed learning and higher education: A metacognitive model. *Frontiers in Psychology*, 11, 543.
17. Sharma, S., & Joshi, A. (2021). Self-directed learning in higher education: Processes, practices, and outcomes. *Journal of University Teaching & Learning Practice*, 18(6), 45–60.
18. University of Birmingham. (2025). *International relations BA*. <https://www.birmingham.ac.uk/study/undergraduate/subjects/politics-international-relations-and-development-/courses/international-relations-ba>
19. University of Kent. (n.d.). *Independent Learning*. <https://student.kent.ac.uk/studies/independent-learning>
20. University of London. (n.d.) *BSc International Relations*. <https://www.london.ac.uk/study/courses/undergraduate/bsc-international-relations>
21. University of Reading. (n.d.) *Politics and international Relations*. <https://www.reading.ac.uk/politics-international-relations/>
22. University of Reading. (n.d.) *PO3DIP: Dissertation in Politics and International Relations*. <https://www.reading.ac.uk/modules/documents?acyear=2025%252/f6&modcode=PO3DIP&schoolcode=PPE%20ECO%7CPPE%20PHIL%7CPPE%20POL>
23. University of Succex. (2025). *Introduction to International Relations (L2008)*. <https://www.sussex.ac.uk/study/modules/undergraduate/2025/99893-introduction-to-international-relations>
24. Vovchuk, L., Iovcheva, A., Habro, I., Pohorielova, I., & Oleksenko, R. (2021). *Peculiarities of teaching the students of the specialty International Relations, Law and History professional disciplines*. American Linguist Association. KHEY